

Samen werken aan een stevige basis

Preventieakkoord Jeugd Oegstgeest

Inhoud

Inleiding	2
Historie: Wat doen we al?	3
Het voorwerk: Startbijeenkomst en gesprekken met ouders en jongeren	4
Waar zetten we op in?	5
De 10 Afspraken in het Preventieakkoord	6
Van Preventieakkoord naar concrete acties	10
De volgende organisaties en netwerken zijn aangesloten en/of ondersteunen dit Preventieakkoord	12

Inleiding

Gezond en veilig opgroeien is voor veel jeugdigen in Oegstgeest vanzelfsprekend. Mede dankzij goede voorzieningen, gedegen onderwijs en vooral betrokken ouders en opvoeders groeien de meeste jeugdigen gelukkig op en gaat het goed met de jeugdigen in Oegstgeest. Toch is dat niet voor alle jeugdigen vanzelfsprekend. Ongeveer 1 op de 10 jeugdigen heeft hulp nodig. Meer kinderen in Nederland maken gebruik van jeugdhulp en hoewel dat een landelijke trend is, is deze ontwikkeling zorgelijk. Vaak wordt jeugdhulp pas ingezet wanneer problemen zichtbaar worden, maar die problemen zijn vaak al eerder ontstaan. Investeren in preventie en vroegsignalering kan ontstaan van problemen voorkomen of problemen klein houden. Daarom legt de gemeente Oegstgeest meer nadruk op preventie en vroegsignalering. Samen met ouders, leerkrachten en andere professionals focussen we de komende jaren op een preventieve aanpak¹. We willen eerder signaleren, zodat jeugdigen, jongvolwassenen en gezinnen tijdig de juiste effectieve hulp krijgen.

Met betrokken partijen uit Oegstgeest hebben we doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Deze doelstellingen staan in dit preventieakkoord met een concreet actieprogramma.

---

1. In de visie 'Samen sterk voor de toekomst van de Jeugd(hulp)' worden drie maatschappelijke opgaven benoemd: Het kind en het gezin moeten passende hulp ontvangen, hulp moet aansluiten bij het normale leven en wordt dichtbij en preventief ingezet.

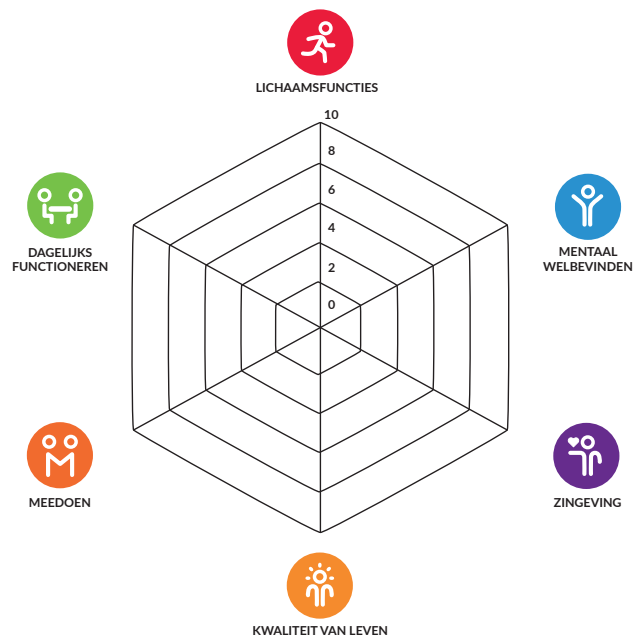
Historie:

Wat doen we al?

Preventie in Oegstgeest is niet nieuw. Van oudsher is de gemeente verantwoordelijk voor een preventieve aanpak van opvoed- en opgroeioproblemen. In het beleidsplan sociaal domein 2017-2020 'Met elkaar, voor elkaar' onder het thema Jeugdigen ontwikkelen zich goed, is het maatschappelijke doel 'minder opgroei- en opvoedproblemen' geformuleerd. Er is extra aandacht voor 16-23 jarigen in verband met de overgang tussen jeugdhulp en Wmo bij het 18e levensjaar.

Er gebeurt al veel op het gebied van preventie en vroegsignalering en de afspraken in dit Preventieakkoord zijn dan ook bedoeld als aanvulling en versterking van wat we al doen. In dit Preventieakkoord met het bijbehorende actieprogramma, komen landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen bij elkaar. Denk hierbij aan het Nationaal Preventieakkoord, het landelijke programma Kansrijke Start, Scheiden zonder Schade, het lokale preventie- en handhavingplan alcoholgebruik 2019-2022 en actieplan Samen tegen Eenzaamheid. In andere woorden, dit Preventieakkoord is als overkoepelend aan al die ontwikkelingen. Een brede kijk op gezondheid en specifiek het gedachtegoed van positieve gezondheid, past hierbij. Positieve gezondheid bestaat uit 6 dimensies: lichaamsfuncties, dagelijks functioneren, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven en sociaal maatschappelijk participeren. Positieve gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven². Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van jeugdigen en hun ouders om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Dit Preventieakkoord biedt de kans om tot een compleet dekkend preventief aanbod te komen en de samenwerking te versterken. Om een stevige preventie aanpak neer te zetten, hebben we elkaar hard nodig en kunnen we niet zonder elkaar. Het is belangrijk dat jeugdigen, ouders en partijen participeren in de totstandkoming van de plannen en dat afspraken en plannen worden gedragen door alle betrokkenen.

Afbeelding 1. Het spinwebdiagram wat de mate van Positieve Gezondheid zichtbaar maakt, ontwikkeld door Machteld Huber.

2. Machteld Huber, 2012.

Het voorwerk: Startbijeenkomst en gesprekken met ouders en jongeren

Opvoeden doe je samen! Preventie en vroegsignalering vragen een gezamenlijke aanpak.

In de zomer van 2018 hebben we samen met professionals en het Nederlands Jeugdinstituut tijdens een startbijeenkomst geïnventariseerd welke specifieke problemen spelen in Oegstgeest en wat nog nodig is. Lokale partijen gaven aan dat meer aandacht nodig is voor complexe echtscheidingen, prestatie- verwachtingen, eenzaamheid en weerbaarheid. Daarnaast kan de onderlinge samenwerking beter.

Op basis van de uitkomsten van deze startbijeenkomst, heeft gemeente Oegstgeest in april 2019 4 mini werkconferenties voor professionals georganiseerd. Ook hebben we met jongeren en ouders gesproken over wat speelt en leeft in Oegstgeest. Zij hebben aangegeven wat beter kan en meegedacht over mogelijke oplossingen. Het ophalen van input bij deze mix van betrokkenen en vanuit verschillende perspectieven heeft veel opgeleverd.

Waar zetten we op in?

Op basis van de input van kinderen en jongeren, ouders, professionals en beleidsmakers gaan we aan de slag met drie ontwikkellijnen:

Ontwikkellijn 1: Sterke basis

Doelen:

1. vaardige en veerkrachtige jeugdigen en ouders;
2. een stevige sociale samenleving waarin ruimte is om zorgen en vragen te delen;
3. een stevig netwerk van basisvoorzieningen waardoor jeugdigen en ouders op diverse plekken worden gezien en hun vragen worden gesignaleerd.

Ontwikkellijn 2: Vroegtijdige ondersteuning

Doelen:

1. jeugdigen en ouders met vragen worden zo vroeg mogelijk, laagdrempelig en preventief ondersteund;
2. jeugdigen en ouders ervaren steun aan elkaar;
3. er is een preventief aanbod, dat past bij de behoeften van ouders en jeugdigen in Oegstgeest.

Ontwikkellijn 3: Kundige professionals

Doelen:

1. jeugdigen en ouders die dat nodig hebben, krijgen vanuit een integrale samenwerking snel de juiste ondersteuning;
2. professionals zijn deskundig en hebben een gedeelde kijk op inhoudelijke thema's.

Uit deze ontwikkellijnen en bijbehorende doelen, komen we tot 10 heldere afspraken. Afspraken waar we de komende jaren mee aan de slag gaan!

De partijen die zich hebben aangesloten bij dit preventieakkoord, staan met hun logo op het preventieakkoord. Ook kunnen organisaties zich naderhand nog aansluiten bij dit preventieakkoord. Zo krijgen bijvoorbeeld ook nieuwe partijen in Oegstgeest de kans om zich hierbij aan te sluiten.

De 10 afspraken in het Preventieakkoord

Alle jeugdigen hebben het recht om gezond en veilig op te groeien tot zelfstandige, weerbare en gezonde volwassenen. Preventieve inzet is positief, stimulerend en helpt opvoed- en opgroei problemen voorkomen. Preventie is een kwestie van een lange adem hebben en proberen een positief effect te bereiken op de lange termijn. In Oegstgeest gebeurt al heel veel op het gebied van preventie voor jeugdigen en opvoeders. Met dit preventieakkoord willen we

vroegsignalering en preventie naar een hoger plan te tillen. De aangesloten partijen zetten zich daarvoor in en dragen bij aan de drie ontwikkelingssterke basis, vroegtijdige ondersteuning en kundige professionals.

Om de vroegsignalering en de preventie van jeugdproblematiek in Oegstgeest te verbeteren, slaan we de handen ineen en maken we de volgende afspraken:

01 We ondersteunen bij (voorbereiding op) stevig ouderschap en een sterke partnerrelatie.

06 We stimuleren contact tussen jeugdigen en ouders met dezelfde vragen.

02 We maken opvoedvragen en -zorgen (maatschappelijk) bespreekbaar.

07 We creëren een lokaal dekkend preventief aanbod voor jeugdigen en ouders.

03 We versterken de weerbaarheid van jeugdigen en hun ouders.

08 We versterken onze expertise en competenties.

04 We volgen jeugdigen van 0 tot 21 jaar op alle gebieden in hun ontwikkeling.

09 We werken goed met elkaar samen.

05 We signaleren (risico's op) problemen bij jeugdigen eerder en bieden na signalering de benodigde ondersteuning en hulp.

10 We sluiten ons aan bij de bovengenoemde afspraken en zetten ons daarvoor in.

Ontwikkellijn 1: Sterke basis

Afspraak 1. We ondersteunen bij (voorbereiding op) stevig ouderschap en een sterke partnerrelatie.

De jeugd is onze primaire focus, maar ook via ouders bereiken we jeugdigen. Interventies voor ouders hebben een positieve weerslag op henzelf en/of hun kinderen. Een goede samenwerking tussen ouders en een stevige partnerrelatie, hebben positieve en beschermende effecten op de ouders en hun kinderen. Door toekomstige ouders voor te bereiden op het ouderschap, kunnen zij beter omgaan met de nieuwe eisen die het ouderschap aan hun stelt. Ouders voorlichten over opvoedingsvraagstukken waar zij tegenaan lopen, ondersteunt hen in hun ouderrol. We willen ouders verstevigen in hun rol als opvoeder, zodat ouders zoveel mogelijk in staat worden gesteld om zelf de verantwoordelijkheid voor de opvoeding te dragen.

Citaat jongere: "Een vriend en vriendin van mij kregen een baby en wat daar allemaal bij komt kijken! Bereid ouders voor op het ouderschap als zij een baby verwachten."

Afspraak 2. We maken opvoedvragen en -zorgen (maatschappelijk) bespreekbaar.

Moeilijkheden bij opgroeien en opvoeden horen erbij. In onze samenleving is het niet meer zo vanzelfsprekend om zorgen met elkaar te delen, terwijl opvoeders en jeugdigen vaak te maken hebben met dezelfde uitdagingen. Hulp van professionals wordt gevraagd, al heeft dat niet altijd meerwaarde. Een samenleving waarin zorgen kunnen worden gedeeld, biedt ruimte voor onderlinge herkenning en steun. We zetten ons dan ook in voor onderlinge uitwisseling en openheid tussen opvoeders en jeugd in Oegstgeest.

Afspraak 3. We versterken de weerbaarheid van jeugdigen en hun ouders.

In de huidige samenleving wordt veel van jeugdigen, ouders en gezinnen gevraagd. Ouders willen het beste voor hun kinderen, maar de lijn tussen uitdagen en overvragen is dun. Veel jongeren en jongvolwassenen ervaren druk om te presteren en dat lijkt toe te nemen, maar is ook niet nieuw. De versoering van het studiestelsel, daarmee samenhangend de toegenomen noodzaak tot een bijbaan en social media zijn onder andere oorzaken van de hoge prestatiedruk en stress. Dit heeft gevolgen voor de psychische gezondheid van jongeren en jongvolwassenen.

Voorbeeld effect weerbaarheidstraining: Een meisje van 10 jaar oud, wordt op school gepest en zit niet lekker in haar vel. Het JGT meldt haar aan voor de sociale weerbaarheidstraining 'Coole kikker'. Na 10 bijeenkomsten is het meisje vrolijker en heeft zij meer zelfvertrouwen. Haar ouders geven aan dat zij zelf weer verder kunnen en met school zullen bespreken hoe er gewerkt kan worden aan een veilige omgeving. Opschaling naar de 2e lijn is hiermee voorkomen.

Het vraagt veel van jeugdigen en ouders om opgewassen te zijn om tegen veranderingen, moeilijkheden én de toenemende druk. We zetten ons in om de veerkracht en weerbaarheid bij jeugdigen en ouders te versterken. Bijvoorbeeld de prepuberteit: een fase vol veranderingen waarin jeugdigen en hun ouders, te maken krijgen met nieuwe vragen en uitdagingen en de overstap naar het voortgezet onderwijs.

Afspraak 4. We volgen jeugdigen van 0-21 jaar op alle gebieden in hun ontwikkeling.

Om in een vroeg stadium te kunnen signaleren, is het belangrijk dat jeugdigen goed worden gevolgd in hun ontwikkeling. Jeugdigen krijgen te maken met verschillende professionals zoals de jeugdverpleegkundige op het consultatiebureau, pedagogisch medewerkers op het kinderdagverblijf of hun leerkracht op school.

In het kader van deze afspraak start de Jeugdgezondheidszorg met een pilot '18-maandenhuisbezoek'. Door middel van het huisbezoek kan een optimaal beeld worden verkregen van het kind en de thuissituatie, in een periode dat er veel speelt in de ontwikkeling van kinderen. Vragen kunnen hierdoor eerder worden gesignaleerd.

Elke professional heeft zijn of haar eigen perspectief op de jeugdige. Professionals kunnen elkaar hierbij aanvullen, maar dan is het wel belangrijk dat zij goed met elkaar samenwerken en informatie aan elkaar overdragen. Dan kan vroegsignalering goed van de grond komen.

In verband met de overgang tussen jeugdhulp en Wmo bij het 18e levensjaar, doen we dit niet tot de leeftijd van 18 jaar, maar maken we de afspraak om jongeren goed te volgen tot 21 jaar.

Ontwikkellijn 2: Vroegtijdige ondersteuning

Afspraak 5. We signaleren (risico's op) problemen bij jeugdigen eerder en bieden na signalering de benodigde ondersteuning en hulp.

Het gebeurt nog dat professionals wel problemen in de opvoedsituatie of tekenen van psychische stoornissen signaleren, maar hierop niet (kunnen) handelen. We maken met elkaar de afspraak dat als een professional vroegtijdig signaleert hierop ook actie volgt. De actie/interventie kan door dezelfde, maar ook door een andere professional worden uitgevoerd. Als het, om welke reden ook, niet lukt om adequaat gevolg te geven aan gesignaleerde problemen, dan wordt het probleem niet terzijde geschoven, maar via leidinggevendens alsnog tot handelen overgegaan. Daarnaast willen we vroegsignalering door anderen dan professionals stimuleren.

***Voorbeeld:** We gaan het gebruik van de niet-pluiskaart stimuleren. Met behulp van de niet-pluis kaart kunnen zorgelijk gedrag en psychische problemen in kaart worden gebracht.*

Afspraak 6. We stimuleren contact tussen jeugdigen en ouders met dezelfde vragen.

Leeftijdsgenoten spelen een grote rol bij het bespreken en oplossen van problemen door jongeren. Leeftijdsgenoten moet breed worden opgevat. Het gaat niet om exact dezelfde leeftijd, maar om hetzelfde niveau van sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling.

***Citaat ouder** "Voor mijn hoogbegaafde dochter was het helpend geweest als zij contact zou hebben gehad met kinderen met een meer gelijk ontwikkelingsniveau."*

Ook voor ouders geldt dat adviezen van andere ouders waardevol kunnen zijn. Het helpt om te delen hoe anderen het ouderschap en bijbehorende specifieke kwesties ervaren. Contact met gelijkgestemden helpt. We stimuleren en faciliteren onderling contact tussen jeugd en tussen ouders, zeker bij dezelfde vragen of kwesties.

Afspraak 7. We creëren een lokaal dekkend preventief aanbod voor jeugdigen en ouders.

In de gemeente Oegstgeest is voor elk inhoudelijk onderwerp preventief aanbod, maar soms ontbreekt nog aanbod voor een specifieke leeftijdscategorie of voor een specifieke doelgroep. We creëren een dekkend preventief aanbod voor jeugdigen en ouders, zodat we na vroegsignalering ook daadwerkelijk kunnen handelen met een preventief aanbod.

Ontwikkellijn 3: Kundige professionals

Afspraak 8. We versterken onze expertise en competenties.

Het is belangrijk dat professionals deskundig zijn op de thema's die spelen in Oegstgeest. De gewenste situatie is dat professionals dezelfde uitgangspunten delen en elkaars taal spreken. We faciliteren professionals in hun deskundigheid en stimuleren een gezamenlijke, integrale kijk op inhoudelijke thema's.

Goed samenwerken met elkaar lukt alleen met een gedeelde visie op privacy en de mogelijkheden tot het delen van informatie en zorg. We delen binnen de kaders van de privacywetgeving, informatie en zorgen met elkaar.

Citaat kind "Voor een kind waarvan de ouders gaan scheiden, kan het zo zijn dat het niet altijd leuk is om na schooltijd naar huis te gaan, omdat het thuis dan niet zo leuk is. Een speelgroepje opzetten, eventueel onder begeleiding van een volwassene, waar kinderen met elkaar kunnen spelen en praten, kan helpen".

Het is belangrijk dat professionals goed op de hoogte zijn van het preventieve aanbod, zodat zij meteen de best passende ondersteuning kunnen inzetten. Bijkomend voordeel is ook dat professionals weer beter elkaars expertise kunnen benutten.

Afspraak 9. We werken goed met elkaar samen.

Om de juiste ondersteuning te kunnen bieden is het nodig dat professionals goed samenwerken. Elke professional heeft een eigen rol in de basisvoorzieningen of het (preventieve) hulpaanbod. Voor een betere samenwerking is het belangrijk om elkaar te kennen, kennis en ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Op die manier voorkomen we dat jeugdigen en/of ouders van het kastje naar de muur worden gestuurd, hun verhaal keer op keer opnieuw moeten vertellen of niet direct de best passende ondersteuning krijgen.

We zorgen voor doorgaande lijnen van kinderopvang naar het basisonderwijs en van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Jeugdigen groeien op in de context van een gezin en de lokale samenleving; invloedrijke plekken voor jeugdigen zijn de kinderopvang en school. Jeugdigen brengen daar veel tijd door en dat zijn belangrijke plekken waar zij bijvoorbeeld vriendschappen sluiten, leren omgaan met moeilijkheden en hun eigen mening ontwikkelen. Een goede verbinding tussen kinderopvang en school is nog niet vanzelfsprekend. Problemen bij jeugdigen die op de kinderopvang al bekend zijn moeten worden overgedragen naar het onderwijs, zodat het onderwijs daar na enig tijd niet zelf deze problemen hoeft te ontdekken. Juist kwetsbare jeugdigen hebben een

doorgaande lijn hard nodig en een sterke verbinding is van groot belang.

Ook gaan we de verbinding tussen huisartsen en het Jeugd-en Gezinsteam versterken door inzet van een POH-er jeugd of iets soortgelijks. De POH-er Jeugd wordt de spil in de samenwerking tussen huisartsen en het JGT.

Afspraak 10. We sluiten ons aan bij de bovengenoemde afspraken en zetten ons daarvoor in.

Professionals hebben nog veel vragen over het uitwisselen van informatie. Wat mag wel? Wat is een juiste werkwijze? En hoe zit het dan met de AVG?

De aangesloten partijen sluiten zich aan bij de bovengenoemde afspraken. Dat houdt concreet in dat zij de intentie hebben zich, binnen hun eigen rol en verantwoordelijkheden, in te zetten voor de 10 afspraken en een actieve bijdrage te leveren aan de verdere uitwerking, zowel binnen de eigen organisatie als in samenwerking met andere partijen. Onder andere door met elkaar actiepunten uit te werken, de rol als trekker op zich te nemen bij de uitwerking van actiepunten en/of door de gemeente Oegstgeest (ongevraagd) advies te geven of plannen in te dienen.

De regionale werkgroep het Jonge Kind gaat aan de slag met samenwerkingsafspraken voor een overdracht van de voorschool naar de basisschool.

Ja, wij doen mee!

Van Preventieakkoord naar concrete acties

Met het maken van 10 heldere afspraken hebben we natuurlijk nog geen resultaat. Dit preventieakkoord moet dan ook leiden tot een gezamenlijk actieprogramma. De gemeente stelt om die reden ook financiële middelen voor de uitvoering van het actieprogramma beschikbaar. Daarnaast heeft de gemeente een faciliterende rol om partijen met elkaar in verbinding te brengen en een rol als aanjager. Twee keer per jaar organiseert de gemeente een bijeen-

komst voor alle aangesloten partijen om de voortgang en de uitvoering van het actieprogramma te bewaken, ontwikkelingen in het veld uit te wisselen en nieuwe plannen te maken.

In het actieprogramma staan de concrete acties en maken we afspraken over het monitoren van de voortgang en bepalen we hoe we rapporteren aan de gemeenteraad en de inwoners van Oegstgeest.

De volgende organisaties en netwerken onderschrijven vanuit hun eigen specifieke rol in de lokale samenleving, de intenties voor betere vroegsignalering en preventie voor jeugdigen en gezinnen in Oegstgeest

